

Липсва теоремата за съществуване на всички корени на полином в някакво разширение на полето.

## *Корени на полином. Кратни корени.*

**Дефиниция** (*корен на полином*):

Нека  $f(x) \in F[x]$  е произволен полином.  $\alpha \in F$  наричаме *корен на полинома*  $f(x)$ , ако е изпълнено, че:

$$f(\alpha) = 0 \tag{1}$$

$\alpha$  е корен на полинома  $f(x)$  е равносилно на  $x - \alpha \mid f(x)$ . (проверява се тривиално с теоремата за деление с частно и остатък).

**Дефиниция** (*к-кратен корен*):

Нека  $f(x) \in F[x]$  е произволен полином. Казваме, че  $\alpha \in F$  е *к-кратен корен* на полинома  $f(x)$ , ако е изпълнено, че:

$$\begin{cases} (x - \alpha)^k & | & f(x) \\ (x - \alpha)^{k+1} & \nmid & f(x) \end{cases} \quad (2)$$

## Производна

**Дефиниция** (производна):

Нека  $f(x) = a_0 x^n + a_1 x^{n-1} + \dots + a_n$  е произволен полином над  $F[x]$ . Тогава:

$$f'(x) = a_0 n x^{n-1} + a_1 (n-1) x^{n-2} + \dots + a_{n-1} \quad (3)$$

наричаме *производна* на полинома  $f(x)$ .

Под  $a_0 n$  разбираме  $n$ -кратното на  $a_0$ , т.е.  $\underbrace{a_0 + a_0 + \dots + a_0}_n$ .

### Свойства

- $(cf(x))' = cf'(x)$
- $(f+g)' = f' + g'$
- $(f \cdot g)' = f' \cdot g + f \cdot g'$

Доказват се тривиално от дефиницията. <sup>1</sup>

### Твърдение:

Нека  $f(x) \in F[x]$  е произволен полином. Тогава  $\alpha$  е кратен корен (т.е. поне 2-кратен) т.с.т.к.  $f(\alpha) = f'(\alpha) = 0$ .

### Доказателство:

$| \Rightarrow |$  От  $(x - \alpha)^2 \mid f(x)$  следва  $f(x) = (x - \alpha)^2 g(x)$ . Да сметнем производната:

$$f'(x) = (x - \alpha)^2 g'(x) + 2(x - \alpha)g(x) = (x - \alpha)((x - \alpha)g'(x) + 2g(x)) \quad (4)$$

Следователно  $\alpha$  е корен и на  $f'(x)$ , т.е.  $f'(\alpha) = f(\alpha) = 0$ .

$| \Leftarrow |$   $f(\alpha) = 0$ , следователно  $(x - \alpha) \mid f(x)$ , т.е.  $f(x) = (x - \alpha)h(x)$ . Да разделим с частно и остатък  $h(x)$  на  $x - \alpha$ :

$$h(x) = (x - \alpha)t(x) + c \quad (5)$$

където  $c$  е константа (т.е. полином от  $0^{\text{ва}}$  степен). Сега да разпишем  $f(x)$  след което и  $f'(x)$ :

(6)

$$\begin{aligned}
f(x) &= (x - \alpha)h(x) \\
&= (x - \alpha)((x - \alpha)t(x) + c) \\
&= (x - \alpha)^2 t(x) + (x - \alpha)c \\
f'(x) &= (x - \alpha)^2 t'(x) + 2(x - \alpha)t(x) + c
\end{aligned}$$

Сега заместваме  $\alpha$  във  $f'(x)$  и получаваме:

$$\begin{aligned}
f'(\alpha) &= (\alpha - \alpha)^2 t'(\alpha) + 2(\alpha - \alpha)t(\alpha) + c \\
&= 0^2 t'(\alpha) + 2 \cdot 0 t(\alpha) + c \\
&= c
\end{aligned} \tag{7}$$

Но по условие  $f'(\alpha) = 0$ , следователно  $c = 0$ , т.е  $h(x)$  се дели точно на  $x - \alpha$ , и от тук  $(x - \alpha)^2 \mid f(x)$ .

## Формули на Виет

Ще напишем формули, които свързват корените на даден полином с неговите коефициенти.

**Теорема (Формули на Виет):**

Нека  $f(x) = a_0 x^n + a_1 x^{n-1} + \dots + a_{n-1} x + a_n$  е произволен полином от  $F[x]$ .

Нека  $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$  са всичките му корени в някакво разширение  $K \supset F$ . Тогава:

$$\begin{aligned}
\sum_i \beta_i &= \beta_1 + \beta_2 + \dots + \beta_n &= -\frac{a_1}{a_0} \\
\sum_{i < j} \beta_i \beta_j &= \beta_1 \beta_2 + \beta_1 \beta_3 + \dots + \beta_1 \beta_n + \beta_2 \beta_3 + \dots + \beta_{n-1} \beta_n &= \frac{a_2}{a_0} \\
\vdots & & \\
\prod_i \beta_i &= \beta_1 \beta_2 \dots \beta_n &= (-1)^n \frac{a_n}{a_0}
\end{aligned} \tag{8}$$

**Доказателство:**

Полиномът  $f(x)$  може да бъде разложен по следния начин в разширението  $K \supset F$ , в което се намират всичките му корени:

$$f(x) = a_0(x - \beta_1)(x - \beta_2) \dots (x - \beta_n) \tag{9}$$

Сега ще разкрием скобите:

$$\begin{aligned}
 f(x) &= a_0(x - \beta_1)(x - \beta_2) \cdots (x - \beta_n) \\
 &= a_0x^n \\
 &+ a_0x^{n-1}(-1)(\beta_1 + \beta_2 + \cdots + \beta_n) \\
 &+ a_0x^{n-2}(+1)(\beta_1\beta_2 + \cdots + \beta_{n-1}\beta_n) \\
 &\vdots \\
 &+ a_0(-1)^n(\beta_1\beta_2 \cdots \beta_n)
 \end{aligned}$$

Сега просто използваме, че коефициентите на 2 полинома, които са еднакви (в нашия случай - написани по 2 различни начина) съвпадат, т.е коефициентът пред дадена степен в едното представяне е равен на коефициентът пред същата степен в другото представяне.

С това теоремата е доказана!

**Забележка:** Който не знае Формулите на Виет няма да мине Алгебра 2<sup>2</sup>

## Съществуване на поле на разлагане

### Теорема 1

Нека  $f \in F[x]$ ,  $\deg f > 0$ ,  $I = (f)$ . Тогава факторпръстенът  $F[x]/I$  е поле  $\Leftrightarrow$  полиномът  $f$  е неразложим над  $F$ .

#### Доказателство:

$|\Rightarrow|$  Нека  $F[x]/I$  е поле. Да допуснем, че  $f = gh$ ,  $g, h \in F[x]$ ,  $\deg g, \deg h < \deg f$ . Тогава  $f \notin (g)$ ,  $f \notin (h) \rightarrow g, h \notin I$ . Тоест  $f$  и  $g$  са ненулеви елементи от  $F[x]/I$ . От друга страна, равенството  $f = gh$  в пръстена  $F[x] \Rightarrow 0(\text{cherta}) = f(\text{cherta}) = g(\text{cherta})h(\text{cherta})$  в полето  $F[x]/I$ , което е противоречие с липсата на делители на нулата в поле  $\Rightarrow f$  е неразложим над  $F$ .

$|\Leftarrow|$   $f$  е неразложим над  $F$  и  $0(\text{cherta}) \neq g(\text{cherta}) \in F[x]/I$ , където  $g \in F[x]$ . Тогава  $g \notin I$ , тоест  $f \notin (g)$ . Тъй като  $f$  е неразложим полином, то  $(f, g) = 1$ . Тогава съществуват полиноми  $u, v \in F[x]$  :  $uf + vg = 1$ . Оттук получаваме равенството:  $uf + vg = 1$  (всяко едно с чертичка) в пръстена  $F[x]/I$ . Като вземем предвид, че  $f(\text{cherta}) = 0(\text{cherta})$ , получаваме  $vg = 1$  (с чертички отново)  $\Rightarrow g$  е обратим елемент ( $v(\text{cherta})$ ). Така всеки ненулев елемент на пръстена  $F[x]/I$  е обратим, което означава, че  $F[x]/I$  е поле.

### Теорема 2

Нека  $f \in F[x]$ ,  $\deg f > 0$ . Тогава съществува разширение  $K$  на полето  $F$ , в което полиномът  $f$  има корен.

#### Доказателство:

Полиномът  $f$  се разлага в произведение на неразложими над  $F$  множители. Ако намерим разширение на  $F$ , в което един от тези множители има корен, то той ще бъде корен и на  $f$ . БОО можем да считаме, че полиномът  $f$  е неразложим над  $F$ .

Нека  $I = (f)$  и  $K = F[x]/I$ .

Според Теорема 1  $K$  е поле. Нека  $\varphi : F[x] \rightarrow K$  е естественият хомоморфизъм, т.е  $\varphi(g) = \bar{g} = g + I \in K$ .

Нека  $\bar{\varphi}$  е ограничението на  $\varphi$  върху  $F$ , т.е  $\bar{\varphi} : F \rightarrow K$  е хомоморфизъм и  $\bar{\varphi}(a) = \varphi(a) = \bar{a} \quad a \in F$ .

Очевидно  $\text{Ker } \bar{\varphi} \neq F$ , също така  $\text{Ker } \bar{\varphi} \triangleleft F$ , а полето  $F$  няма нетривиални идеали, следователно  $\text{Ker } \bar{\varphi} = \{0\}$ . Нека  $F_0 = \text{Im } \bar{\varphi}$ . От Теоремата за Хомоморфизмите имаме, че  $F/\text{Ker } \bar{\varphi} \cong F_0$ . Следователно  $F \cong F_0$ . Благодарение на този изоморфизъм считаме, че  $F \leq K$ . Тъй като  $f \in F[x]$ , в частност имаме  $f \in K[x]$ . Ако  $\bar{a} \in F$  следователно  $\bar{a} = a$ .

Тогава

$$\begin{aligned} f &= a_0 x^n + a_1 x^{n-1} + \dots + a_n & (11) \\ &= \overline{a_0} \bar{x}^n + \overline{a_1} \bar{x}^{n-1} + \dots + \overline{a_n} \\ &= a_0 x^n + a_1 x^{n-1} + \dots + a_n \\ &= \bar{f} \\ &= \bar{0} \\ &= 0 \end{aligned}$$

Така полето  $K$  е разширение на полето  $F$  и  $a$  е корен на полинома  $f \in F[x]$ .

### Теорема 3

Нека  $f \in F[x]$ ,  $\deg f = n > 0$ . Тогава съществува разширение  $L$  на полето  $F$ , над което  $f$  се разлага в произведение на линейни множители, т.е. всички корени на  $f$  са в това разширение.

#### Доказателство:

Нека  $K_1$  е разширение на  $F$ , в което  $f$  има корен  $a_1$ .

Тогава от ( $K$  - комутативен пръстен с 1  $f \in F[x]$  и  $a \in K$ . Тогава  $f(a) = 0$  когато  $f = (x - a)q$  за някой полином  $q$  от  $F[x]$ )  $\Rightarrow f = (x - a_1)f_1$ ,  $f_1 \in K_1[x]$ ,  $\deg f_1 = n - 1$ . Ако  $\deg f_1 > 0$   $K_2$  е разширение на  $K_1$ , в което  $f$  има корен  $a_2 \Rightarrow f_1 = (x - a_2)f_2$ ,  $\deg f_2 = n - 2$  и т.н. След  $n$  стъпки  $f$  - разложен на линейни множители в последното разширение  $K_n = L$  на полето  $F$ . Елементите  $a_1, a_2, \dots, a_n$  на  $L$  са корени на  $f$ , а  $f_n$  - старшият коефициент..

ако някой не разбира нещо по последните 3 теореме - " Записки по Алгебра групи, пръстени, полиноми " -> стр. 40/41

### Footnotes

1. или може би не чак толкова - на който му е безумно интересно може да пробва и да разкаже после
2. каза Великова. Ако щете вярвайте :)

Unless stated otherwise Content of this page is licensed under [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 License](#)

This ad is supporting your extension *Clickable Links*: [More info](#) | [Privacy Policy](#) | [Hide on this page](#)